

ΝΙΚΟΣ ΠΕΡΙΣΤΙΑΝΗΣ - YUCEL VURAL

Το σχέδιο λύσης του Κυπριακού μπορεί και πρέπει να βελτιωθεί

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Αρουσώτου
antigoni.drousiotu@phileleftheros.com

Αύο ακαδημαϊκοί, διαφωνώντας με την πρόσφατη τάση για εξεύρεση άλλης επιλογής λύσης του Κυπριακού πέρα από τη Διζωνική Δικονομική Ομοσπονδία, θεωρούν ότι μπορούμε να διατηρήσουμε τα περισσότερα από όσα έχουν μέχρι σήμερα συμφωνηθεί, βελτιώνοντας όμως συγκεκριμένες πρόνοιες που φαίνεται δύσκολο να γίνουν αποδεκτές τη μια ή την άλλη πλευρά. Εστιάζοντας στο ζήτημα της Εκτελεστικής Εξουσίας εκτιμούν ότι οι διαφωνίες ως προς τις σχετικές ρυθμίσεις σε ένα μελλοντικό ομοσπονδιακό σύστημα όπως η εκ περιτροπής προεδρία μπορούν να σμικρυνθούν αν γίνει μετακίνηση από το προεδρικό στο ημι-προεδρικό σύστημα. Ο Τουρκοκύπριος πολιτικός επιστήμονας Yucel Vural και ο Ελληνοκύπριος κοινωνιολόγος Νίκος Περιστιάνης, συμπρόεδροι της δικονομικής οργάνωσης Cyprus Academic Dialogue (CAD), εντός των ημερών θα υποβάλουν στους ηγέτες των δύο κοινοτήτων την πρότασή τους.

Να υιοθετήσουμε το ημι-προεδρικό σύστημα, επειδή με αυτό δεν θα είναι τόσο πολλές οι αλλαγές που θα χρειαστεί να επέλθουν και ταιριάζει καλύτερα στην περίπτωση μας

-Τον τελευταίο καιρό αυξάνονται οι φωνές που λένε πως πρέπει να εξετάσουμε άλλες επιλογές, πέρα από τη Διζωνική Δικονομική Ομοσπονδία, για επίλυση του Κυπριακού. Υπάρχει εναλλακτική λύση;

ΥV: Θα ήταν δύσκολο και παρακινδυνευμένο να εγκαταλείψουμε την ομοσπονδιακή μορφή λύσης την οποία συζητούμε εδώ και τρεις δεκαετίες και είναι αποδεκτή από τη διεθνή κοινότητα. Ούτως ή άλλως μόνο ένα ομοσπονδιακό σύστημα μπορεί να επιφέρει στις δύο κοινότητες να επανενωθούν, αλλά να διατηρήσουν και τη διαφορετικότητα τους ταυτότητα, να αποφασίζουν για κάποια πράγματα μαζί ενώ για άλλα ξεχωριστά. Να επιτύχουν την ενότητα μέσα από τη διαφορετικότητα. Έχουν ήδη συμφωνηθεί πολλές πτυχές ενός μελλοντικού ομοσπονδιακού πολιτεύματος και έχουν επιτευχθεί πολλές συγκλίσεις. Φαίνεται όμως να υπάρχουν κάποιες πρόνοιες που δημιουργούν ιδιαίτερη δυσκολία στη μία ή στην άλλη κοινότητα και αυτές πρέπει να αντιμετωπισθούν.

Να αντιγράψουμε το σύστημα διακυβέρνησης της Γαλλίας

του Κυπριακού, αλλά εστιάζεται στο πολύ σημαντικό ζήτημα της ομοσπονδιακής Εκτελεστικής Εξουσίας. Στην Κυπριακή Δημοκρατία λειτουργεί το προεδρικό πολίτευμα πολλαπλής εκτέλεσης ενώ οι συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου και το Σύνταγμα, οπότε και θεωρήθηκε ως η αυτονόητη βάση ενός μελλοντικού ομοσπονδιακού συστήματος. Όμως οι περισσότερες χώρες στον κόσμο και ιδιαίτερα στην Ευρώπη έχουν υιοθετήσει το κοινοβουλευτικό πολίτευμα, το οποίο θεωρείται πιο δημοκρατικό από το προεδρικό. Αρκετές άλλες έχουν υιοθετήσει έναν ενδιάμεσο τύπο πολιτεύματος, το ημι-προεδρικό. Ο Νίκος Αναστασιάδης εισήχθηκε να κινήσει η Κύπρος προς την κοινοβουλευτική δημοκρατία. Εμείς πιστεύουμε ότι είναι δύσκολο να υιοθετήσουμε ταυτόχρονα δύο τεράστιες για την Κύπρο αλλαγές, δηλαδή το ομοσπονδιακό σύστημα και το κοινοβουλευτικό πολίτευμα. Είναι πιο επικίνδυνο αλλά και πιο σωστό για εμάς να υιοθετήσουμε το ημι-προεδρικό σύστημα, επειδή με αυτό δεν θα είναι τόσο πολλές οι αλλαγές που θα χρειαστεί να επέλθουν και ταιριάζει καλύτερα στην περίπτωση μας.

«Ενισχύουμε τη δημοκρατικότητα του πολιτεύματος, ενώ διατηρούμε τον Πρόεδρο με λιγότερα αλλά πιο εστιασμένα καθήκοντα»

του Προεδριού. Σε άλλα συστήματα οι εξουσίες του περιορίζονται σε συγκεκριμένους τομείς, π.χ. τις εξωτερικές υποθέσεις. Κάθε περίπτωση διαφέρει ανάλογα με τα δεδομένα και προτιμήσεις της χώρας.

-Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του ημι-προεδρικού συστήματος, σε σχέση με το προεδρικό και το κοινοβουλευτικό σύστημα;

ΥV: Τα κυριότερα πλεονεκτήματα του προεδρικού συστήματος είναι ίσως ο δυναμισμός, η γρήγορη λήψη αποφάσεων και η αποτελεσματικότητα που απορρέουν από την ανάθεση σημαντικών εξουσιών στην Εκτελεστική Εξουσία και ιδιαίτερα στον Πρόεδρο. Από την άλλη τα συστήματα αυτά ενέχουν τον κίνδυνο της συγκέντρωσης υπερβολικής εξουσίας στο πρόσωπο του Προέδρου και της πιθανής κατάχρησης αυτής της εξουσίας. Αντίθετα, τα κοινοβουλευτικά συστήματα θεωρούνται πιο πλουραλιστικά και δημο-

κρατικά σε σχέση με τα προεδρικά. Κινούνται, όμως, πιο αργά και γραφειοκρατικά στη λήψη αποφάσεων, φτάνοντας κάποτε σε ακραία σημεία παράλυσης όλου του κράτους ή σε καταστάσεις ανισορροπίας, συνεχών αλλαγών και αστάθειας.

-Και τι συμβαίνει στην περίπτωση του ημι-προεδρικού συστήματος;

ΝΠ: Ας πάρουμε το παράδειγμα της Γαλλίας. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι συνεχείς εντάσεις, οι αλλαγές και η αστάθεια ήταν κάποια από τα χαρακτηριστικά της Γαλλικής Δημοκρατίας υπό κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης. Γι' αυτό και στη συνέχεια εισήχθησαν κάποια στοιχεία του προεδρικού συστήματος. Ανέλαβε ως Πρόεδρος ο Ντε Γκολ και το αποτέλεσμα ήταν η σταθεροποίηση του συστήματος και ένας νέος δυναμισμός. Η Γαλλία είναι η χώρα στην οποία εφαρμόστηκε για πρώτη φορά ο όρος «ημι-προεδρικό σύστημα», για να τονισθεί το ότι, μετά τις αλλαγές που ανέφερε, κατέληξε να γίνει ένα ξεχωριστό είδος πολιτεύματος. Στη συνέχεια το σύστημα αυτό υιοθετήθηκε κι από αρκετές άλλες χώρες.

-Στην Κύπρο πώς θα βοηθούσε το συγκεκριμένο σύστημα; Για ποιον ακριβώς λόγο το προτείνετε;

ΥV: Στην εκδοχή του ημι-προεδρικού συστήματος που προτείνουμε, η ομοσπονδιακή-κεντρική Κυβέρνηση θα έχει Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο οι οποίοι θα εκλέγονται κατευθείαν από τον λαό, μέσω σταθμισμένης και διασταυρούμενης ψήφου, όπως ακριβώς έχει συμφωνηθεί από τις δύο πλευρές. Η

Στον Πρόεδρο σημαντικές εξουσίες. Στον Πρωθυπουργό η διακυβέρνηση

-Σε αυτό το σημείο η πρότασή μας μοιάζει με αυτή του Προέδρου Αναστασιάδη;

ΝΠ: Όμως εκείνος προτείνει προεδρευόμενη κοινοβουλευτική Δημοκρατία, στην οποία ο Πρόεδρος δεν θα διαθέτει οποιαδήποτε εκτελεστική εξουσία και αρμοδιότητα. Η παρουσία του θα είναι μόνο συμβολική, ακριβώς όπως στην περίπτωση της Ελλάδας, όπου ο Πρόεδρος Παυλόπουλος έχει συμβολικές και μόνο αρμοδιότητες, ενώ όλες τις εκτελεστικές εξουσίες τις έχει ο Πρωθυπουργός Μητσοτάκης. Εμείς δεν βλέπουμε πώς συμβάλει στην περίπτωση της Κύπρου η απλή μεταφορά όλων των εξουσιών από τον Πρόεδρο στον Πρωθυπουργό: στην ουσία θα μεταποιοθούν αντιστοίχως και όλες οι δυσκολίες που σχετίζονται με τον ανώτατο αξιωματούχο του κράτους. Δεν θα έχουμε ένα πανίσχυρο Πρόεδρο, όπως στις υπό συζήτηση προτάσεις, αλλά έναν πανίσχυρο Πρωθυπουργό.

-Ενώ εσείς τι προτείνετε;

ΥV: Όπως ήδη αναφέραμε, στο ημι-προεδρικό σύστημα οι εξουσίες μοιράζονται μεταξύ Προέδρου και Πρωθυπουργού, το ποιες εξουσίες παίρνει ο καθένας διαφέρει από χώρα σε χώρα. Εμείς προτείνουμε τον πιο απλό και συνηθισμένο διαχωρισμό, που παριάζει όμως αρκετά καλά στα δεδομένα της Κύπρου. Συγκεκριμένα, ο Πρόεδρος να έχει τις πολύ σημαντικές αρμοδιότητες της εξωτερικής πολιτικής και της εξωτερικής ασφάλειας. Ο Πρωθυπουργός και το Υπουργικό Συμβούλιο θα έχουν όλες τις υπόλοιπες αρμοδιότητες, της διακυβέρνησης της χώρας.

-Συμφωνείτε λοιπόν με τον Πρόεδρο Αναστασιάδη που προτείνει αλλαγές. Κάποιοι όμως λένε ότι αρκετά είπαμε τόσα χρόνια, οι προτάσεις για αλλαγές αποτελούν δικαιολογίες για τη μη λύση.

ΝΠ: Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τα κίνητρα κάποιου που προτείνει μια αλλαγή. Είναι όμως κρίμα να μη συζητούμε την ουσία των οποίων νέων προτάσεων και το κατά πόσον αυτές θα βελτιώναν την υπό συζήτηση λύση. Βέβαια το πρόβλημα με τις πρόσφατες προτάσεις του Προέδρου Αναστασιάδη είναι πως δεν αποτελούσαν ολοκληρωμένες προτάσεις, αλλά κάποιες σκέψεις ή απόψεις. Δεν συνοδεύτηκαν με το απαραίτητο σκεπτικό ως προς το ποιο ήταν το πρόβλημα που επεδίωκε να αντιμετωπίσει και πώς αυτό που πρότεινε θα αποτελούσαν βελτίωση. Από τη στιγμή που έλειπαν αυτά δεν είναι εύκολο να αξιολογήσουμε τις προτάσεις του σωστά, για να κρίνουμε αν και σε ποιο βαθμό θα βελτιώναν τη λύση.

-Με ποιον τρόπο η δική σας πρόταση αποτελεί βελτίωση;

ΥV: Η πρότασή μας δεν αφορά όλες τις πτυχές

Εντός των παραμέτρων της ΕΕ

-Τι συνεπάγεται αυτός ο διαχωρισμός;

ΥV: Ότι ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος δεν θα ασχολούνται με θέματα της καθημερινής πολιτικής. Αυτό θα τους επιτρέψει να μένουν μακριά από τα δύσκολα θέματα της διακυβέρνησης και να παραμένουν όσο πιο ανεξάρτητοι γίνεται. Και έτσι, απερίσπαστοι από τα διάφορα προβλήματα διαχείρισης της εξουσίας, θα μπορούν να επικεντρωθούν στα εξωτερικά θέματα, τα οποία στην περίπτωση της Κύπρου είναι και τα πιο ευαίσθητα, γι' αυτό και θα ήταν καλά να ταυχάνον της πλήρους αφοσίωσης του Προέδρου και του Αντιπροέδρου. Το έργο τους βέβαια θα διευκολύνεται από το γεγονός ότι θα πρέπει να κινούνται εντός των παραμέτρων που θα καθορίζεται σε αυτούς τους τομείς η Ευρωπαϊκή Ένωση.

-Όμως πώς λύνονται τα διάφορα προβλήματα όσον αφορά στην εκλογή του Προέδρου, την εκ περιτροπής προεδρία και τα σχετικά θέματα, που είναι και τα πιο ευαίσθητα;

ΝΠ: Το ημι-προεδρικό σύστημα επιλύει αρκετά από τα σχετικά προβλήματα. Ένα από τα κύρια ζητήματα για τα οποία νιώθουν έντονα οι Ελληνοκύπριοι είναι ότι στα μέχρι τώρα σχέδια λύσης του Κυπριακού, ο Πρόεδρος δεν θα ψηφίζονταν με το πλειοψηφικό σύστημα του ενός ανθρώπου, μία ψήφου, το οποίο οι Ελληνοκύπριοι ταυτίζονται με τη δημοκρατία. Οι Τουρκοκύπριοι από την άλλη νιώθουν έντονα πως στην Κύπρο έχουμε δύο κοινότητες με πολιτική ισότητα, και αυτή η πραγματικότητα δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται. Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για σημαντικές αποφάσεις που θα αφορούν και στους ίδιους. Στο ημι-προεδρικό σύστημα που προτείνουμε, ο Πρωθυπουργός επιλέγεται από την πλειοψηφία του Κοινοβουλίου, τα μέλη του οποίου ψηφίζουν με τη μέθοδο του ενός ανθρώπου, μία ψήφου, οπότε και ικανοποιείται σε μεγάλο βαθμό η επιθυμία της ελληνοκυπριακής πλευράς. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος ψηφίζονται από όλους τους Κυπρίους, αλλά η πρόνοια της εκ περιτροπής Προεδρίας ικανοποιεί σε μεγάλο βαθμό την επιθυμία της τουρκοκυπριακής

πλευράς για πολιτική ισότητα.

-Οπότε το πρόβλημα της εκ περιτροπής προεδρίας παραμένει;

ΝΠ: Ναι, αλλά αποκτά πλέον μικρότερη σημασία. Θα μπορούσαμε να το θέσουμε και με έναν άλλον τρόπο. Η πρόνοια για την εκ περιτροπής προεδρία παραμένει, αλλά αφορά έναν Πρόεδρο με πολύ λιγότερες εξουσίες. Βέβαια πολλοί Ελληνοκύπριοι πιθανώς να ανησυχούν για την περίοδο κατά την οποία την Προεδρία της Δημοκρατίας θα αναλάβει κάποιος Τουρκοκύπριος, μήπως αυτό ενέχει την πιθανότητα κάποιος συμπαίσιγας με την Τουρκία, ενόψει στα συμφέροντα των Ελληνοκυπρίων. Δεν πρέπει όμως να ξεχνούμε ότι ο Αντιπρόεδρος, που θα είναι Ελληνοκύπριος αυτή την περίοδο, θα διαθέτει βέτο στις αποφάσεις του Προέδρου. Επίσης, ότι διάφορες πρόνοιες του συστήματος θα ενυπνούν την ανάδειξη μετριασθέν πολιτικών προσώπων.

ΥV: Ας μην ξεχνούμε επίσης ότι και οι Τουρκοκύπριοι ανησυχούν για τις περιόδους στις οποίες Προεδρικός θα είναι Ελληνοκύπριος, αφού θα έχει υπό τον έλεγχό του τις κρατικές δυνάμεις. Ούτως ή άλλως αυτές είναι υπερβολικές ανησυχίες αφού το σύστημα θα περιέχει αρκετές πρόνοιες που θα προωθούν τη μετριασθεία, τον αλληλοέλεγχο κ.ο.κ.

-Πώς βλέπετε να συμβάλλουν αυτές;

ΥV: Πρέπει να θυμόμαστε ότι οποιοδήποτε σύστημα και αν επιλέξουμε, αυτό θα δουλέψει μόνο αν καλλιεργήσουμε παράλληλα και τις απαραίτητες, υποστηρικτικές αξίες της εμπιστοσύνης, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας, της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών και παρόμοιες άλλες. Αυτές τις αξίες προσπαθεί να καλλιεργήσει και η Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι ευχρήματα ότι το ομοσπονδιακό κράτος θα λειτουργεί σε αυτό το υποστηρικτικό περιβάλλον. Το ημι-προεδρικό σύστημα θα υποβοηθήσει, από τον τρόπο λειτουργίας του, στη μείωση των εθνικών αντιπαράθεσεων, κάτι που τόνισε και ο Νίκος Αναστασιάδης όταν σχολίασε τους λόγους για τους οποίους πρότεινε την αλλαγή συστήματος.

Θα αποφεύγονται προβλήματα εθνοτικών διαφορών

-Τι εννοείτε, αφού η δική του πρόταση ήταν για κοινοβουλευτικό σύστημα;

ΝΠ: Σωστά. Αλλά το κύριο επιχειρήματό μου ήταν πως το κοινοβουλευτικό σύστημα θα συνέβαλλε ουσιαστικά στη μείωση των εθνικών αντιπαράθεσεων σε μια μελλοντική ομοσπονδία. Ο λόγος είναι ότι σε αυτό το σύστημα τα πολιτικά κόμματα, για να καταστούν πλειοψηφία και να κερδίσουν την εξουσία, θα αναγκάζονται να συμπήξουν συμμαχίες σε πολιτική ή ιδεολογική βάση, με αποτέλεσμα τον υποτονισμό των εθνικών διαφορών, οι οποίες είναι και το πιο δύσκολο να γεφυρωθούν. Αυτό όμως ισχύει και για το ημιπροεδρικό σύστημα χωρίς τα προβλήματα του κοινοβουλευτικού συστήματος.

-Γιατί να μην μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο και στην περίπτωση του προεδρικού συστήματος;

ΥV: Θα μπορούσε αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό. Όμως το προεδρικό σύστημα μπορεί να οδηγήσει και σε σημαντικά προβλήματα, ιδιαίτερα σε κοινωνικές βαθιά διαιρεμένες στη βάση της εθνότητας, όπως η Κύπρος. Ο κύριος λόγος είναι ο μεγάλος διαχωρισμός μεταξύ της Εκτελεστικής και της Νομοθετικής Εξουσίας. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος ψηφίζονται απευθείας από τον λαό και διορίζουν το Υπουργικό Συμβούλιο. Απευθείας από τον λαό ψηφίζονται και τα μέλη της Νομοθετικής Εξουσίας. Οπότε έχουμε δύο διαφορετικές εξουσίες που ψηφίστηκαν δημοκρατικά και πλειοψηφικά.

-Πού είναι λοιπόν το πρόβλημα;

ΝΠ: Όταν υπάρχει αρμονία μεταξύ των δύο εξουσιών, δεν υπάρχει πρόβλημα. Όταν όμως υπάρχουν βαθιές διαφορές, το σύστημα μπορεί να οδηγηθεί στις συνεχείς συγκρούσεις και στην αστάθεια. Οι μεγάλες διαφορές σχετίζονται συνήθως με τις διαφορές στην ιδεολογία, αλλά ακόμη περισσότερο με τις βαθιές διαφορές που σχετίζονται με την εθνότητα. Τα ερευνητικά ευρήματα για τα προεδρικά συστήματα ανά τον κόσμο δείχνουν ότι συχνά καταλήγουν σε συνεχείς εντάσεις ή στην επιβολή ενός

αυταρχικού Προέδρου εκεί όπου αυτός κατορθώνει να ελέγξει το Κοινοβούλιο.

-Στην Αμερική το προεδρικό μοντέλο φαίνεται να λειτουργεί αρκετά καλά.

ΝΠ: Όμως στην Αμερική έχουμε ένα σύστημα με πολύ μικρή κοιμματική πειθαρχία, με την έννοια ότι οι βουλευτές δεν ψηφίζουν πάντοτε αυτό που συστήνει το κόμμα τους, αλλά μπορεί να πάρουν την πολύ υψηλή άλλους παράγοντες τους οποίους θεωρούν σημαντικούς, για παράδειγμα τις απόψεις των κατοίκων της πολιτείας την οποία εκπροσωπούν.

-Δεν είναι κάτι ανάλογο που συμβαίνει και στην Κύπρο;

ΥV: Όχι γιατί εδώ, και στις δύο πλευρές της διαχωριστικής γραμμής, μοιάζουμε πιο πολύ με το ηπειρωτικό ευρωπαϊκό κοιμματικό σύστημα, το οποίο διακρίνει η υψηλή κοιμματική πειθαρχία. Που σημαίνει ότι τα μέλη του Κοινοβουλίου τείνουν να ψηφίζουν στη βάση των ενισχυμένων θέσεων του κόμματός τους. Αν λοιπόν σε ένα μελλοντικό ομοσπονδιακό κοινοβουλευτικό σύστημα η πλειοψηφία του Κοινοβουλίου δεν στηρίζει τις πολιτικές προτιμήσεις της ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, θα υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να δημιουργηθεί αδιέξοδο και να παραλύσει η λειτουργία του κράτους. Αυτό δεν συμβαίνει στο ημι-προεδρικό σύστημα.

-Και αυτά ακούγονται σημαντικά για την Κύπρο.

ΝΠ: Αυτά ισχύουν ακόμη πιο πολύ για την Κύπρο, όπου έχει καθοριστική σημασία η βαθιά διαίρεση των εθνικών κοινοτήτων σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στην πολιτική, αφού δεν υπάρχουν κοινά πολιτικά κόμματα που να συνενώνουν τον λαό και τη χώρα. Αυτός είναι και ένας από τους κύριους λόγους γιατί προτείνουμε το ημι-προεδρικό μοντέλο, αφού σε αυτό η πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο

επιλέγει τον Πρωθυπουργό και αυτός το Υπουργικό του Συμβούλιο. Αφού όλα ή τα περισσότερα μέλη της Κυβέρνησης προέρχονται από το Κοινοβούλιο, δεν υπάρχει τόσο μεγάλη διασπορά μεταξύ Εκτελεστικής και Νομοθετικής Εξουσίας, όπως συμβαίνει στο προεδρικό σύστημα.

-Ένα από τα προβλήματα του κοινοβουλευτικού συστήματος είναι ότι μετά τις εκλογές, όταν ένα κόμμα δεν διαθέτει αυτονομία, χρειάζονται συσπασμοί και όταν αυτοί δεν γίνουν δυνατοί, η χώρα μένει ακυβέρνητη.

ΥV: Στο ημι-προεδρικό σύστημα αυτό δεν είναι τόσο τραγικό, αφού υπάρχει τουλάχιστον ο Πρόεδρος. Θα μπορούσε μάλιστα να προβλεφθεί συνταγματική πρόνοια έτσι ώστε, αν σε 45 μέρες από τις εκλογές ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο δεν υπάρξει Κυβέρνηση που να εξασφαλίσει ψήφο εμπιστοσύνης, ο Πρόεδρος (σε συνεννόηση με τα κόμματα στο ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο) να διορίζει Προεδρικό Συμβούλιο, στο οποίο να προεδρεύουν ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος. Μέχρι να συμφωνήσει στο Κοινοβούλιο ο νέος Πρωθυπουργός και το Υπουργικό του Συμβούλιο.

-Θα συμβαίνει κάτι ανάλογο στις περιπτώσεις που κάποιος Πρωθυπουργός χάνει την εμπιστοσύνη της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας και πέφτει η Κυβέρνησή του;

ΝΠ: Για αυτή την περίπτωση μπορεί να υπάρχει συνταγματική πρόνοια για τη λεγόμενη δημοκρατική ψήφο μη εμπιστοσύνης. Δηλαδή, για να «φριέξ» τον Πρωθυπουργό και την Κυβέρνησή του, η πλειοψηφία του Κοινοβουλίου (με τη στήριξη τουλάχιστον του 25% των νομοθετών κάθε συστάσεως πολιτείας) πρέπει να έχει ήδη επιλέξει έναν νέο Πρωθυπουργό που να είναι έτοιμος να σχηματίσει Κυβέρνηση. Αποφεύγεται έτσι η αστάθεια και το κενό εξουσίας.

Οποιοδήποτε σύστημα και αν επιλέξουμε, αυτό θα δουλέψει μόνο αν καλλιεργήσουμε παράλληλα και τις απαραίτητες, υποστηρικτικές αξίες

Όταν υπάρχει αρμονία μεταξύ των δύο εξουσιών, δεν υπάρχει πρόβλημα